

Μαρίλλη Διαμαντή: συνέντευξη στην Κωνσταντίνα Δρακουλάκου

Κωνσταντίνα Δρακουλάκου Δημοσιεύτηκε 01 Νοεμβρίου 2026

Η Μαρίλλη (Μαρία-Έλλη) Διαμαντή γεννήθηκε και ζει στην Αθήνα, είναι παντρεμένη και μητέρα τριών παιδιών. Με σπουδές στις Διεθνείς Σχέσεις, ακολούθησε καριέρα στον τομέα των τηλεπικοινωνιών με έμφαση στις διεθνείς επενδύσεις και στις σχέσεις με τους επενδυτές. Ένθερμη για την Ιστορία και τη διατήρησή της, είναι μέλος του Oral History Society και του American Historical Association. Φανατική ταξιδιώτισσα, αγαπάει την εξερεύνηση και τη συνεχή μάθηση. Το βιβλίο της *Αργοναύτης στα έγκατα της γης*, που κυκλοφορεί από τις Εκδόσεις Αγγελάκη, μας έδωσε την αφορμή για την ακόλουθη συνέντευξη. Από τις Εκδόσεις Αγγελάκη κυκλοφορεί, επίσης, το πρώτο της βιβλίο, το ιστορικό αφήγημα *Ο επιζών: Μια δεύτερη ευκαιρία*, το οποίο κυκλοφόρησε και στην αγγλική γλώσσα από τον αμερικανικό εκδοτικό οίκο Manhattan Book Group, με τον τίτλο *Second Chance*.

Ο Παναγής φεύγει από τη Στρώμη της Φωκίδας, περνά από τα μεταλλεία του Λαυρίου και τελικά φτάνει στην Αμερική. Τι ανακαλύψατε για τον άνθρωπο πίσω από αυτή τη μεγάλη διαδρομή, που δεν γνωρίζατε όταν ξεκινήσατε;

Αυτό που ανακάλυψα μέσα από την έρευνά μου ήταν κυρίως η δύναμη και το θάρρος ενός ανθρώπου που αναγκάστηκε να ξεπεράσει τα όριά του για να διεκδικήσει μια καλύτερη ζωή. Πίσω από τη διαδρομή του Παναγή δεν είδα μόνο έναν μετανάστη, αλλά έναν άνθρωπο με φόβους, αγωνίες και κυρίως με όνειρα, έναν άνθρωπο με τόλμη που έφυγε από τον τόπο του για να προσφέρει ένα καλύτερο μέλλον στους επόμενους. Και όσο περισσότερο τον γνώριζα, τόσο περισσότερο ένιωθα θαυμασμό κι ευγνωμοσύνη για τη γενιά του.

> *Αυτό που με ωθεί είναι η βαθιά μου ανάγκη να διασώσω τις ιστορίες των προγόνων μου και να τις παραδώσω στις επόμενες γενιές.*

Ο τίτλος *Αργοναύτης στα έγκατα της γης* είναι σαφώς συμβολικός. Πιατί επιλέξατε να χαρακτηρίσετε τον Παναγή «Αργοναύτη» και τι αντιπροσωπεύουν για εσάς τα «έγκατα της γης»;

Ονόμασα τον Παναγή «Αργοναύτη», γιατί τον βλέπω σαν ήρωα που ξεκίνησε το δικό του δύσκολο ταξίδι, όχι για τη δόξα, αλλά για να αναζητήσει το δικό του «Χρυσόμαλλο Δέρας»: μια καλύτερη ζωή για τον ίδιο και την οικογένειά του. Τα «έγκατα της γης», αν και τα έζησε κυριολεκτικά, συμβολίζουν για μένα τις βαθιές δυσκολίες, τον μόχθο και τις θυσίες που κρύβονται πίσω από την πορεία ενός ανθρώπου της βιοπάλης και της ξενιτιάς. Ηρωικές, γεμάτες τόλμη διαδρομές απλών ανθρώπων.

Η ιστορία του Παναγή είναι ταυτόχρονα και η ιστορία χιλιάδων Ελλήνων που εγκατέλειψαν την πατρίδα τους αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Σε ποια στιγμή της έρευνάς σας συνειδητοποιήσατε ότι δεν γράφατε πλέον μόνο την ιστορία της δικής σας οικογένειας;

Νομίζω πως αυτό συνέβη όταν άρχισα να ακολουθώ τα ίχνη του Παναγή πέρα από τα όρια της δικής μου οικογένειας και να συνειδητοποιώ ότι η διαδρομή του ήταν κοινή με εκείνη χιλιάδων Ελλήνων. Ανθρωποι που άφησαν την πατρίδα, τις οικογένειες και τις αναμνήσεις τους, αναζητώντας μια καλύτερη ζωή. Τότε κατάλαβα πως, γράφοντας την ιστορία του Παναγή, έδινα φωνή σε μια ολόκληρη γενιά ανθρώπων που μόχθησαν και θυσιάστηκαν για τις επόμενες γενιές.

Από τα μεταλλεία του Λαυρίου στα ορυχεία της Γιούτα, ο Παναγής εργάζεται σε έναν εξαιρετικά σκληρό και επικίνδυνο κόσμο. Τι ήταν αυτό που σας συγκλόνισε, όταν ερευνήσατε τις συνθήκες ζωής και εργασίας εκείνης της εποχής;

Το τίμημα που έπρεπε να πληρώσουν αυτοί οι άνθρωποι για να εξασφαλίσουν μια καλύτερη ζωή. Η σκληρή και επικίνδυνη εργασία, οι αντίξοες συνθήκες και η καθημερινή αναμέτρηση με τον φόβο και την αβεβαιότητα. Κι όμως, μέσα σε όλα αυτά συνέκλιναν οι αγωνίζοντα, έχοντας ως κινητήρια δύναμη την ελπίδα για ένα καλύτερο αύριο. Αυτό με έκανε να θαυμάσω ακόμη περισσότερο τη δύναμη και τις θυσίες εκείνης της γενιάς.

Μεγάλο μέρος του βιβλίου στηρίζεται σε αρχεία, μεταναστευτικούς καταλόγους, παλιά έγγραφα και προφορικές μαρτυρίες. Ποια ήταν η μεγαλύτερη δυσκολία αυτής της ιστορικής έρευνας και ποια ανακάλυψη σας προκάλεσε τη μεγαλύτερη συγκίνηση;

Η μεγαλύτερη δυσκολία ήταν να ενώσω τα διάσπαρτα κομμάτια της ιστορίας και να ανασυνθέσω μια ζωή που είχε περάσει μέσα από διαφορετικούς τόπους και εποχές. Κάθε έγγραφο και κάθε μαρτυρία ήταν ένα μικρό κομμάτι ενός παζλ. Η μεγαλύτερη συγκίνηση ήταν όταν αυτά τα κομμάτια άρχισαν να αποκτούν νόημα και ο Παναγής έπαψε να είναι απλώς ένα όνομα στις οικογενειακές αφηγήσεις – έγινε ένας ζωντανός άνθρωπος, μια διαδρομή ζωής, με αγωνίες, όνειρα και αγώνα· ακολουθώντας τον, ένιωθα πως τον γνώριζα όλο και περισσότερο.

IANOS Αγόρασέ το εδώ!

Πόσο δύσκολο είναι να γράφει κανείς για έναν δικό του πρόγονο και συγχρόνως να διατηρεί την απόσταση που απαιτεί ένα ιστορικό αφήγημα; Υπήρχαν στιγμές που η διέγερνση υπερίσχυε της ερευνήτριας;

Ήταν μια λεπτή ισορροπία. Από τη μία, ήθελα να είμαι πιστή στα στοιχεία και στις μαρτυρίες και, από την άλλη, ήταν αδύνατο να μην αισθάνομαι συγκίνηση για έναν άνθρωπο που ανήκει στην οικογενειακή μου ιστορία. Υπήρχαν στιγμές που η διέγερνση υπερίσχυε, ιδιαίτερα όταν συνειδητοποιούσα τις δυσκολίες και τις θυσίες του. Όμως πίστευα πως ο καλύτερος τρόπος να τον τιμήσω ήταν να σεβαστώ την αλήθεια της διαδρομής του, αφήνοντας τα γεγονότα να μιλήσουν από μόνα τους.

Και στο προηγούμενο βιβλίο σας, *Ο επιζών*, στραφήκατε σε μια πραγματική οικογενειακή ιστορία. Τι είναι αυτό που σας ωθεί να αναζητάτε μέσα στην οικογενειακή μνήμη ιστορίες που τελικά αποκτούν ευρύτερη ιστορική σημασία;

Αυτό που με ωθεί είναι η βαθιά μου ανάγκη να διασώσω τις ιστορίες των προγόνων μου και να τις παραδώσω στις επόμενες γενιές. Η αφορμή ήταν και τα παιδιά μου, μέσα από τις συζητήσεις και τις αναζητήσεις τους για τις ρίζες της οικογένειάς μας. Με τον *Επιζώντα* αφηγήθηκα την ιστορία του πατέρα μου και της οικογένειάς του, ενώ με τον *Αργοναύτη* στράφηκα στον παππού της μητέρας μου. Δύο διαφορετικές διαδρομές, αλλά με κοινό παρονομαστή τον αγώνα, τις θυσίες και τη δύναμη του ανθρώπου. Πιστεύω πως όταν διασώζουμε μια οικογενειακή ιστορία, δεν διατηρούμε μόνο τη μνήμη των δικών μας ανθρώπων, αλλά και ένα μικρό κομμάτι της συλλογικής μας ιστορίας.

Έχετε σπουδάσει Διεθνείς Σχέσεις και έχετε έντονο ενδιαφέρον για την Ιστορία και την προφορική μαρτυρία. Πώς επηρεάζει αυτή η διαδρομή τον τρόπο με τον οποίο προσεγγίζετε τη λογοτεχνική αφήγηση πραγματικών γεγονότων;

Οι Διεθνείς Σχέσεις με βοήθησαν να βλέπω τα γεγονότα μέσα στο ευρύτερο ιστορικό και κοινωνικό τους πλαίσιο, ενώ η αγάπη μου για την Ιστορία με οδήγησε να αναζητώ όχι μόνο τα γεγονότα, αλλά και τους ίδιους τους ανθρώπους. Η έρευνα και η τεκμηρίωση είναι απαραίτητες, αλλά εξίσου σημαντικό είναι να αποδοθούν τα συναισθήματα, οι αγωνίες και οι ελπίδες των ανθρώπων. Θέλω ο αναγνώστης να μη γνωρίσει απλώς τι συνέβη, αλλά να μπορέσει να αισθανθεί τι σήμαινε αυτό για τους ανθρώπους που το έζησαν. Έτσι, από αυτή την αναζήτηση συνειδητοποίησα ακόμη περισσότερο ότι η Ιστορία δεν είναι κάτι άψυχο, μια απλή καταγραφή γεγονότων, χρονολογιών και τόπων. Η Ιστορία είναι οι άνθρωποι που τη διαμόρφωσαν, οι ζωές τους, οι αγώνες, οι φόβοι, οι ελπίδες και οι θυσίες τους. Πίσω από κάθε ιστορικό γεγονός υπάρχει ένας άνθρωπος που αγάπησε, πόνεσε, αγωνίστηκε και ονειρεύτηκε. Κι όταν αναζητούμε τις προσωπικές τους ιστορίες, δίνουμε στην Ιστορία ανθρώπινη υπόσταση και τη βοηθάμε να παραμείνει ζωντανή στη μνήμη των επόμενων γενεών.

Η μετανάστευση παραμένει ένα εξαιρετικά επίκαιρο ζήτημα. Διαβάζοντας τις εμπειρίες των Ελλήνων μεταναστών πριν από έναν αιώνα, βρήκατε ομοιότητες με τους ανθρώπους που αναγκάζονται και σήμερα να εγκαταλείψουν τον τόπο τους;

Βεβαίως. Αυτό που με συγκίνησε είναι ότι, παρά τις διαφορετικές εποχές και συνθήκες, η ανθρώπινη αγωνία παραμένει ίδια: η ανάγκη για ασφάλεια, αξιοπρέπεια και ένα καλύτερο μέλλον για τα παιδιά. Οι Έλληνες μετανάστες έφευγαν συχνά με ελάχιστα μέσα, αφήνοντας πίσω τους την πατρίδα και τους αγαπημένους τους, με την ελπίδα ότι θα μπορούσαν να κτίσουν μια καλύτερη ζωή. Σήμερα, πολλοί άνθρωποι βιώνουν ανάλογες αγωνίες. Πιστεύω πως, όταν γνωρίζουμε τις δικές μας ιστορίες μετανάστευσης, μπορούμε να κατανοήσουμε βαθύτερα και τις ιστορίες των άλλων. Γιατί πίσω από κάθε μετανάστευση υπάρχει ένας άνθρωπος, μια οικογένεια και ένα όνειρο για μια καλύτερη ζωή.

> *Πίσω από κάθε ιστορικό γεγονός υπάρχει ένας άνθρωπος που αγάπησε, πόνεσε, αγωνίστηκε και ονειρεύτηκε.*

Πιστεύετε ότι γνωρίζουμε αρκετά τις ιστορίες των απλών ανθρώπων που έφυγαν από την Ελλάδα στις αρχές του 20ού αιώνα ή ένα σημαντικό κομμάτι αυτής της Ιστορίας παραμένει ακόμη κρυμμένο σε οικογενειακά συρτάρια;

Πιστεύω πως ένα σημαντικό κομμάτι αυτής της Ιστορίας παραμένει ακόμη κρυμμένο σε οικογενειακά συρτάρια, παλιές φωτογραφίες και αναμνήσεις που μεταφέρονται από γενιά σε γενιά. Γνωρίζουμε τα μεγάλα ιστορικά γεγονότα, αλλά συχνά αγνοούμε τις προσωπικές ιστορίες των ανθρώπων που τα έζησαν. Κι όμως, μέσα από αυτές καταλαβαίνουμε πραγματικά την εποχή τους. Αυτός είναι και ο λόγος που θεωρώ σημαντικό να γράφουμε και να διασώζουμε αυτές τις μαρτυρίες, πριν χαθούν μαζί με τους ανθρώπους που τις κουβαλούν. Γιατί κάθε οικογενειακή ιστορία που διασώζεται είναι ένα ακόμη κομμάτι του συλλογικού μας παρελθόντος, που βρίσκει τη θέση του στην Ιστορία.

Αν μπορούσατε σήμερα να συναντήσετε τον Παναγή, έχοντας ολοκληρώσει την έρευνα και το βιβλίο για τη ζωή του, ποια θα ήταν η μία ερώτηση που θα θέλατε περισσότερο να του κάνετε;

Θα ήθελα να τον ρωτήσω: «Παναγή, άξιζε το ταξίδι; Άξιζαν οι θυσίες, οι δυσκολίες και όλα όσα άφησες πίσω σου, για να προσφέρεις μια καλύτερη ζωή στους απογόνους σου;» Θα ήθελα να ακούσω τη δική του απάντηση, να μάθω όσα δεν καταγράφονται σε κανένα αρχείο και δεν κωρούν σε καμία ιστορική αφήγηση. Τι ένιωθε όταν έφευγε από την πατρίδα του, τι τον φόβιζε, τι του έλειπε περισσότερο και τι ήταν εκείνο που τον έκανε να συνεχίζει, όταν οι δυσκολίες έμοιαζαν ανυπέρβλητες. Και ύστερα, θα ήθελα να του πω ένα μεγάλο ευχαριστώ. Γιατί μέσα από την έρευνα και τη συγγραφή ένιωσα πως το ταξίδι του δεν ανήκει μόνο στο παρελθόν. Ένα μέρος του συνεχίζεται μέσα από εμάς, τους απογόνους του. Ίσως, τελικά, αυτό να είναι και το πιο συγκινητικό κομμάτι αυτής της διαδρομής: ότι τόσα χρόνια μετά, μια διαίγγονή του αναζήτησε τα ίχνη του, ταξίδεψε στους τόπους όπου έζησε και εργάστηκε και έγραψε την ιστορία του, για να μη χαθεί στη λήθη του χρόνου. Θα ήθελα να έξερι πως δεν ξεχάστηκε. Πως η ζωή και οι θυσίες του άφησαν ένα αποτύπωμα που έφτασε μέχρι εμένα και πως, γράφοντας την ιστορία του, ένιωσα ότι με έναν τρόπο τον γνώρισα, τον τίμησα και του έδωσα τη θέση που του αξίζει στη μνήμη της οικογένειάς μας.

Αργοναύτης στα έγκατα της γης
Βασισμένο σε αληθινή ιστορία
Μαρίλλη Διαμαντή
Εκδόσεις Αγγελάκη
232 σελ.
ISBN 978-960-616-558-0
Τιμή €15,00